

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Kot pred svetovno vojno...

Vzajemnost evropskih držav je pokopana. Zveza narodov je izgubila z fašističnim načrtom razdelitve Evrope zadnji kos ugleda mednarodne institucije. Evropska javnost se danes le še bavi z vsebino načrta, na katerega sta se sporazumela italijanski in angleški ministrski predsednik. Glavni točki tega sporazuma sta revizija mirovnih pogodb in upostavitve vodstva štirih velesil nad Evropo. Z načrtom triumfira evropski fašizem, kateremu je politika moči pred politiko pravice. Z navdušenjem je sprejel novo vest nemški, italijanski in madžarski tisk in slavi načrt kot zmago evropskega fašizma nad evropsko demokracijo. Na vsak način moramo priznati, da se je z njim začelo ozračje Evrope, dosedaj nejasno in nerazčiščeno, zjasnjevati v svoji pravi barvi.

V luči tega načrta se začenja Evropa deliti v dva tabora. Na njegovi strani je evropski fašizem, podprt po sebičnem angleškem konservativizmu — na drugi strani pa stoji Francija s Poljsko in Malo antanto. Francoski zunanji minister je podal stališče svoje vlade tako, da je sicer pripravljena sodelovati v novem načrtu, a to samo v okvirju Zveze narodov. Kar pomeni isto kot odklonitev, ker je načrt naperjen baš proti Zvezi narodov. Mala antanta je odločno izrazila, da nima nihče pravice razpolagati z njenim imetjem in z njenimi pravicami in da ne bo dopuščala nikakega vodstva velesil, ki bi drugim državam diktirale svojo voljo in reševale evropska vprašanja v njihovo škodo. Mala antanta nikakor ni voljna, da se Zveza narodov nadomesti z novim organom, ki bi odločeval o njenih državah brez nje. Sicer je angleški zunanji minister skušal prepričati zunanje ministre Jugoslavije, Čehoslovaške in Rumunije, da velike države nimajo namena, postaviti Malo antanto pred kako izvršeno dejstvo, vendar ta izjava ni zadovoljila ministrov in ni odstranila nezaupanja njihovih držav v prizadevanja evropskih fašistov.

Poljska, kateri bi posledice rimskega dogovora pomenile največjo škodo, je prva čutila potrebo po odločnem odgovoru. Dosedanja poljska politika je bila zgrajena na prijateljstvu z Anglijo in Italijo in temu prijateljstvu se do danes ni hotela docela odreči. Sedaj pa postaja med vodilnimi poljskimi krogi vedno glasnejši klic po prelomu tega prijateljstva in za popolno zblizanje ne samo s Francijo, marveč tudi s slovanskimi državami. V poljski zunanji politiki se sedaj opaža preokret k Mali antanti in njenim slovanskim državam. In temu se prav ni čuditi, ker hoče Macdonald Nemčiji in njenim zahtevam na vsak način ugoditi in ji zato ponuja poljski koridor — to je slovansko Pomorje — in mesto Gdansk in skuša Poljsko zadovoljiti s tem, da ji obljubi nevtralizacije železnice, ki veže Poljsko z morjem. Nevtralizirano železnico v Hitlerjevem tretjem nemškem cesarstvu! Ostale evropske države spremljajo zblizevanje Poljske z Malo antanto z vedno večjo pozornostjo.

Še večjo pozornost pa so vzbudile vesti poljskega tiska, da se zanima za razvoj dogodkov v zvezi z Mussolinijevim načrtom tudi Rusija in da išče zblizanja s Poljsko in po njej z Malo antanto. Sovjetska vlada bi bila pripravljena obnoviti pogajanja z Rumunijo in urediti z njo sporno vprašanje Besarabije in nato pričeti še pogajanja z Jugoslavijo in Češko. Take vesti je sicer vzeti z veliko pre-

vidnostjo, a ni jim odrekati vsaj jedra resnice. Rusija igra zadnja leta v Evropi vedno večjo vlogo. Macdonaldov načrt nadzorstva štirih pa ima nedvomno namen, da izloči Rusijo iz evropskega pozorišča. Po prihodu Hitlerja na vlado je bila Rusija prisiljena, da temeljito popravi svoje dosedanje prijazno stališče napram Nemčiji. Čutiti mora tudi, da se je Italija bratila z njo le, da je dražila prenasichene in na zemlji bogate zapadne evropske države. Čim pa je Mussolini videl pohod nemškega hitlerjanstva in zaslutil angleško dovtetnost za svoje načrte, je takoj izvedel preokret svoje dosedanje zunanje politike.

In Francija? Dobro se zaveda, da gre angleškim lordom, italijanskim in nemškim fašistom za to, da oslabijo njeno moč v Evropi in zlomijo njeno silo v Zvezi narodov, v kateri je Francija s pomočjo Male antante in Poljske

igrala najodločilnejšo vlogo. Njen odgovor je lahak.

Fašizmu gre zasluga, da je razdvojil Evropo v dva nasprotna si tabora. Zagovarja se, da jo hoče očuvati komunistične nevarnosti. Nekako tako je, kot pred svetovno vojno, ko je pruski nacionalizem hotel rešiti Evropo razkroja družabnega življenja, ki se je pojavljal v naraščajočem socialističnem gigantu. Po vojni je slavil zmago slavje socializem in hotel zdraviti svet in države po svojem receptu. Dotlej, da mu je v vstal v komunističnem gibanju najnevarnejši tekmeč. In danes stoji temu komunizmu nasproti evropski fašizem, da ga z novo vojno dovede do njegove zmage. Ko izzveni končno še zmago slavje komunizma v popolno onemoglost in neuspeh — morda bo tedaj človeštvo zrelo za mirno in srečno življenje v ljubezni in pravici!

Novi evropski zemljevid.

Kako bi evropski fašizem hotel razkosati Slovane.

„Ewening Standard“, angleško konservativno glasilo, je objavilo vsebino razgovorov, ki so se vršili v Rimu med Macdonaldom in Mussolinijem. Po tem poročilu sta oba državnik izdelala načrt, kako naj se sedanji položaj v Evropi spremeni in ohrani med narodi mir. Načrt obsega 5 točk: 1. Poljska naj odstopi Nemčiji koridor, da bo Nemčija s svojim lastnim ozemljem vezana v vzhodno Prusijo in Poljska odrezana od morja. 2. Rumunijo bi se prisililo, da odstopi Madžarski Transilvanijo in dele Banata okoli Temešvara. 3. Jugoslavijo bi se razdelilo med najrazličnejše države in sicer bi padel del Slovenije, to je mariborski okraj, k Avstriji, ostala Slovenija pa bi prišla pod Italijo. Madžarska bi dobila vse Prekmurje, Medžimurje, Banat in večji del Vojvodine. 4. Hrvaška bi postala neodvisna država pod pokroviteljstvom Italije. 5. Hercegovina bi se združila s Črnogoro in obe skupaj bi se priključili kraljevini Albaniji. — Omenjeno glasilo h koncu pripominja, da sliči ta rimski sestanek londonski pogodbi leta 1915, ko se je sklenilo razkosanje stare avstrijske monarhije. Toda Avstrija je bila smrti zapisana zaradi svoje nezmožnosti, medtem ko so narodi v srednji Evropi čili in zdravi in nikdar ne bodo privolili, da bi z njimi razpolagala Italija.

V obrisu se je omenjeni načrt pojavil v evropski javnosti že pred meseci kot želja italijanskega fašizma. Našel je primeren odgovor v ustanovitvi bloka Male antante. Ne-

dvomno bo tudi uspeh rimskega sestanka končno v še ožjem strnjenju slovanskih držav. Da so članice Male antante pripravljene varovati neokrnjenost svojega ozemlja tudi z orožjem, pa kažejo besede jugoslovanskega kralja Aleksandra in zunanjega ministra. „Mogoče ste pričakovali po prihodu semkaj, da boste pričali kakšnih neredov, kakršne si slika domišljija naših neprijateljev. Bojim se, da boste v tem razočarani“, je nagovoril kralj dopisnika uglednega francoskega dnevnika. „V inozemstvu govore mnogo na naš račun. Toliko govore, da nekateri inozemci to tudi verjamejo. Mi pa smo zdrav rod, krepak rod,“ je kralj nadaljeval.

Zunanji minister Jevtič je v senatu naglasil, da Mala antanta odločno odklanja vsak sporazum, ki bi se sklenil na račun interesov in pravic njenih držav. „Jugoslavija bo z največjo pozornostjo spremljala razvoj vseh teh važnih pogajanj in bo budno pazila, da ostanejo njeni narodni interesi in neokrnjenost držav Male antante v celoti zaščiteni. Pri tem smo s svojimi zavezniki in prijatelji v najtesnejših zvezah in v popolnem sporazumu. Naš narod s svojim idealizmom iskreno veruje v napredek človeštva prav tako, kakor veruje v lastno bodočnost.“

Senator dr. Rožič o položaju narodnih manjšin v Jugoslaviji in Avstriji. V beograjskem državnem senatu je o priliki proračunske razprave povzel besedo tudi dr. V. Rožič in v obširnem govoru očrtal položaj nemške narodne manjšine v Jugoslaviji in ga primerjal s položajem slovenske manjšine v Avstriji. Iz njegovega govora, ki je vzbudil splošno pozornost, posnemamo: V Jugoslaviji živi okrog 470.000 Nemcev, ki pa niso nikjer kompaktno naseljeni, marveč raztreseni po vsej državi. Naselili so se na tem ozemlju ob koncu 17. in v začetku 18. stoletja ter se nastalili v najrodovitnejših pokrajinah naše države. Nemška narodna manjšina ni samo v vsakem pogledu enakopravna z ostalimi državljani Jugoslavije, marveč uživa zlasti na gospodarskem polju v marsikaterem pogledu naravnost ugodnejši položaj od ostalih državljanov.

Zaščita domače industrije pomenja v prvi vrsti zaščito nemške industrije. Nemci so mogli pri nas ustanavljati industrijska podjetja brez ozira na svojo narodno pripadnost. V Jugoslaviji je nad 140 gospodarskih in denarnih podjetij, ki so v rokah nemške narodne manjšine. Osnovna glavica teh podjetij znaša nad 100 milijonov dinarjev, vloge Nemcev v denarnih zavodih pa presegajo pol milijarde. V političnem pogledu uživajo Nemci v Jugoslaviji enake pravice kakor ostali državljani. „Deutsches Volksblatt“ odkrito piše: Po 200 letih zatiranja na domači grudi smo doživeli z ustanovitvijo Jugoslavije svoj dvojni prepod: našli smo zopet svojo domovino, a našli smo zopet tudi sebe. Pred postankom Jugoslavije Nemci pri nas niso razum v Sloveniji imeli nobene osnovne šole. Aponyjev madžarski šolski zakon je zatiral tudi Nemce

na vse načine. Po ustanovitvi Jugoslavije pa se je položaj mahoma izpremenil. Nemci so dobili več, kakor se jim je kedaj sanjalo. Po statistiki iz leta 1929 imajo pri nas 154 osnovnih šol s 570 oddelki in 572 učitelji. Razen tega imajo 38 otroških vrtecev, ki jih poseja 3680 otrok in na katerih vzdržuje država 48 učiteljskih moči. Nemška narodna manjšina ima nadalje pri nas 6 meščanskih šol s 24 oddelki in z 720 dijaki. V Novem Vrbasu imajo svojo gimnazijo s 180 učenci. V verskem pogledu so docela enakopravni, imajo samostojno protestantovsko cerkev, za katero daje država letno 657.000 dinarjev dotacije. Imajo 415 nemških kulturnih in prosvetnih društev. Dočim prej vojvodinski Nemci niso imeli niti enega svojega lista, imajo sedaj 29 listov. Vsak objektivni Nemec mora priznati, da takih ugodnosti ne uživa nobena narodna manjšina v nobeni drugi državi. — Senator je nato prešel na položaj slovenske manjšine v Avstriji in pri tem omenil predvsem žalostni šolski položaj koroških Slovencev, ki nimajo niti ene osnovne, kaj šele meščanske šole. — Senatorju smo hvaležni, da je našel primerno obsodbo za krivico, ki jo vrši nemški večinski narod nad našo slovensko mladino.

Železna roka kanclerja Dollfusa. Minuli teden je kancler razpustil republikansko obrambno zvezo (Republikanischer Schutzbund) v vsej državi. Zveza je računala z razpustom že prej in je darovala premoženje socialno-demokratski stranki. Povodom razpusta so priredili socialisti na Dunaju poulične demonstracije, pri katerih je policija aretirala 171 demonstrantov. Socialistično glasilo, ki se nahaja v predcenzuri, pripominja k razpustu, da s tem nikakor ni uničen duh razpuščene organizacije. Odpor bo ostal še naprej in stranka hoče namesto razpuščene zveze okrepiti svoje policijske oddelke in v te svrhe je bilo izdano geslo, da so vsi člani bivše zveze avtomatično postali redarji (Ordner) socialističnih organizacij. Dunajski župan Seitz je istočasno razpustil dunajski Heimwehr, nakar je kancler prepoved razveljavil.

Hitler je napovedal vojno — židom. Po uvedbi Hitlerjeve samovlade so začele krožiti v svetu vesti o strahovitem nasilju, ki ga izvajajo nar. socialisti posebno nad nemškim židovstvom. Kljub preklicnim izjavam vodilnih nemških politikov vesti niso utihnile, nakar se je Hitler odločil za prav svojevrsten korak: napovedal je vojno nemškemu židovstvu. S 1. aprilom je pričela Nemčija gospodarski bojkot proti židom in sicer pod vodstvom posebnega odbora. Odbor je izdelal poseben bojni načrt, ki je naperjen proti židovskim trgovinam, zdravnikom in advokatom. S 1. aprilom so bile postavljene pred židovske trgovine posebne nar. soc. straže, ki naj svarijo vsakogar pred nakupom v teh trgovinah. Na vsakem židovskem lokalu je prilepljen lepak z veliko rumeno piko na črnem polju. Židovskim trgovcem je strogo prepovedano odpustiti nežidovske nastavlence ali delavce. Bojkot bo trajal tako dolgo, dokler ga glavni

odbor ne ukine. Nobenemu židu se ne sme skriviti lasu, a gospodarsko naj se ga uniči. — S to gospodarsko vojno hoče Hitler židovstvo prisiliti, da ukine svoje izpodkopavanje ugleda Nemčije v inozemstvu. Svet je radoveden na izid tega boja. Takoj po razglasitvi bojkota se je pokazala nenavadna zavest solidarnosti vsega svetovnega židovstva. Inozemska židovska podjetja so odpovedala svoja naročila v Nemčiji, napovedala so boj nemškemu tisku in nemškemu filmu. V državnih svetih vseh velikih držav so bile vložene interpelacije proti nemškim protizidovskim odredbam. V Angliji in Ameriki napovedujejo bojkot nemškemu blagu. Na končni izid te svojevrstne vojne smo lahko radovedni.

Katoliška fronta v republikanski Španiji. Španski katoličani so ustanovili v marcu svojo politično zvezo, h kateri je takoj po ustanovitvi pristopilo nad 800.000 zavednih Špancev. Tako stopa nova stranka takoj po svojem rojstvu v vrsto najmočnejših političnih strank. Osnovne smernice nove stranke slone na treh temeljih: borba za načela krščanske kulture, tozadevna sprememba sedanje ustave, preustroj političnega dela v krščanskem smislu. Voditelji so obenem izdali gospodarski in soc. politični program, ki bo skušal ugoditi socialnim zahtevam sodobne družbe. Nova stranka namerava poseči v vse bodoče politične boje in ni izključeno, da bo že pri prvih volitvah dosegla prav vplivno mesto.

Napetost med Londonom in Moskvo. Sovjeti so aretirali par angleških inženjerjev, češ da so rovarili proti sovjetkemu režimu. Anglija je posredovala z zahtevo, naj se štiri vodilne inženjerje angleške narodnosti izpusti, sovjeti pa so njeno željo zavrnil in jo potolažili, naj čaka na sodbo sovjetskega sodišča. Odnosaji so se s tem izredno poostreli, pričakuje se celo popolno prekinitev vseh stikov Anglije z Rusijo.

Ukrajinci se upirajo. Iz Moskve poročajo, da so prišle oblasti v Harkovu na sled veliki ukrajinski revolucionarni organizaciji, ki si je dala nalogo, da izžene iz Ukrajine vse Stalinove agente in proglasi Ukrajino kot samostojno in neodvisno državo. Voditelji tega gibanja so bili po prekem sodu obsojeni na smrt in takoj ustreljeni. — Pričakujejo, da se bodo nemiri množili še naprej.

Japonska izstopila iz Društva narodov. Japonski državni svet, kateremu je predsedoval sam mikado v carski palači, je soglasno sklenil, da Japonska končno veljavno izstopi iz Zveze narodov. Vlada je obenem izdala proglas, v katerem pojasnjuje vzroke izstopa. Japonska se s tem ne misli odtegniti v bodoče mednarodnim podjetjem v blagor človeštva, a države naj se naučijo pravilno ceniti japonsko politiko nasproti mandžurski državi in naj uvidijo, da je edino japonska politika možna za ohranitev trajnega miru na Daljnem vzhodu. — Sicer pa izstop Japonske nikogar ni posebno presenetil, ker je bil medtem Društvu narodov zadan še neprimerno hujši udarec od evropskega fašizma.

Šla sta dalje skozi polje. Oče se je oziral okrog. Nobene bilke ni spregledal, vsako je pozdravil, vsako poljubil s srcem. Nemo je blagoslovljal širno polje, večkrat prekrižal posamezne njive, drhteče v mladi rasti kot prekrižuje ob tihih večerih skrbna mati svoje dete. „Oh moja si zemlja, moja ostanješ! Rosa, ki se svetlika na bilki sredi širnega polja — ah, ljubi Bog, — ta rosa je naš znoj, je kri naših pradedov! Pila si našo kri, naš znoj. Zato si vsa naša, gruda bridko ljubljena in sveta!“

In oče se je sklonil globoko k tlom, v mladi rži je zašestelo kot srečna radost.

Tam pod lesom sta se ustavila. Visoko v bregu je obupno zaječalo. Zapele so sekire, žalostno se zadrle žage in ihte. Zdaj pa zdaj je tresnilo trdo in votlo kot grom. Pod neusmiljenimi udarci so padale hoje.

„Je naš gozd tam zgoraj?“

Oče je odmajal. Obrvi so se mu namršile, nemirno se tresle trepalnice. Pogled je visel na zemlji.

„Blagoslovljena, ljubljena!“

Jože je zaostajal. Oziral se je v breg, kjer so padala debela. Jata preplašenih golobov se je spustila v beg.

„Atej, atej!“ je hitel Jože, „tam zgoraj grdo kolnejo in surovo. Ali Bogec ne bodo

Kardinal Innitzer o narodnosti.

„Nove sile, ki bodo gradile srečnejšo bodočnost, se porodijo iz narodne zavesti: v krvi in v domačiji so viri življenja in zdrave prenovitve. Domovina in narod je vse. Ali nasprotuje temu Cerkev s svojim naukom? Cerkev je vendar mednarodna sila, kako naj zato najde pravo razumevanje za posamezne narodnosti? Uničujoče bi vplivalo na bodoči boljši razvoj naroda, če bi postali tega mnenja. Cerkev ve dobro, kolike neprecenljive vrednote so v krvi in domačiji, v enotni narodni kulturi in v običajih, v enotnem jeziku in v veri, v enotni tisočletni zgodovini, iz katere se je narodila zavest občestva in skupnosti v veselju in žalosti, v potrebah in v smrti. Domačija in narodnost sta velika vira narodne sile. **Da pa postane navdušenje za narod in domačijo nekaj resnično velikega in svetega, da ta sveta in lepa zavest ne zaide na napačno pot, bodi ta ljubezen zvezana in prežeta s krščansko mislijo. Ljubezen do lastnega naroda ne sme biti omejena, poleg te ljubezni moramo poznati tudi ljubezen do človeka. Ljubezen do domačije zapoveduje četrta božja zapoved in kdor izdaja svoj narod, je izdajalec človeštva.** Najuspešnejše so se borili tisti narodi, ki so bili zvesti sinovi Cerkve in vere svojih prednikov.

DOMAČE NOVICE

Opozarjamo! Glasom odredbe zvezne vlade z dne 13. marca morajo biti društvena zborovanja (zborovanja članov) in javna zborovanja osem dni prej prijavljena oblasti. Zborovanja po § 2. in zaupniški sestanki so še nadalje prijave prosti.

Sele. (Razno.) V noči na 18. marca je bilo iz shrambe v gospodarskem poslopiu Jožeta Jug-a pd. Andrejčiča ukradeno okoli 25 kg svinjskega mesa in večja količina kave in sladkorja v skupni vrednosti 150 S. Tat je moral poslopje dobro poznati; zaenkrat mu še niso na sledu. — Naš g. nadučitelj Jerolič se je moral v tretjič podvreči operaciji na roki. Podal se je na Dunaj k specialistu. Želimo g. nadučitelju, ki je splošno priljubljen, da se operacija dobro posreči in se on kmalu vrne med nas.

Libuče. (Poroka.) Dolg je bil letošnji predpust, vendar malo porok. Samo kdor ima hišico in njivico, more misliti na ustanovitev družinice in si iskat ženice. Vse drugo je nestalno. Naenkrat si na cesti in pomnožiš število brezposelnih in kaj bi z ženo in otroci. Eden izmed takih, ki ima kmetijo, grudo, in jo z ljubeznijo obdeluje, je Župejev Toma. Pa je

hudi? Saj mi je mama pravila, da je kletev velik, hud greh.“

„To ni kletev, sin, to je jok umirajočega doma!“ Smrtna pesem v šumi je donela dalje.

Dospela sta do sosedove meje. „Kaj ne, atej, to je rž, ne pšenica?“ In Jože se je oklenil očetove težke desnice. Oče mu je pogladil mehke kodre in ga pobožal po drobnem licu.

„Seveda je rž, vsaj po imenu.“

Deček slednjih besed ni razumel. Toda vesel svoje brihtnosti je glasno žvrgoleč odskakljal po meji sosedove njive. „Sam modrinec in osat!“ je zamrmral oče. „Zemlja, ti si pravična! Toda — Jože, ne hodi v rž!“

„Ne bodi hud, atej! Naj utrgam onole modro cvetko tam, tako krasna je.“

„Ne Jozej! Bog ne daj, tega pa ne! To je roža mrtvega doma. Obljubi mi sin, da boš to rožo na večno sovražil. Daj mi roko, da je ne bodeš nikdar pustil vzkleti v svojem življenju na naši zemlji! Daj mi roko in reči: nikdar ne!“

In Jože je ubogal, četudi ga je še vedno mikala modra cvetlica, lepa kot poletno nebo v svoji modrini. V srcu pa se mu je naselila neka slutnja, kateri bi ne vedel izraza, ki pa mu je ustvarjala strah pred modro rožo. Še enkrat se je ozrl nazaj in hitel nato za očetom.

(Konec prihodnjič.)

PODLISTEK

Srienc Kristo:

Jok mrtvega doma.

Prikorakala sta tja čez polje. On visok, močan, nekoliko upognjen, sinček ob strani, droben in živahen.

Mlado jutro je smehlajaje pozdravljalo.

„Ata, vidiš tam oljkino vejico in steklenico z blagoslovljeno vodo! Ali še veš, teta mi jo je podarila, steklenico, ker mi je tako ugajala. Vse se je svetilo modro skozi steklo, vse, prav vse, celo tista bela kokoš in sosedov muček!“

Oče se je nasmehnil.

Kraj njive je gledala iz mlade sočne pšenice oljkina vejica. Zraven je stala blagoslovljena voda v modri stekleničici. Solnčni žarki so se prelivali na prosojni posodi.

„Križ, vidiš, križec od sv. Treh kraljev!“ Že je skočil deček proti njivi, da bi se sklonil in poravnal od žita uklonjeni križ.

„Ne sinko! V pšenico pa ne! Tu raste božji kruhek! Greh bi bil, velik greh, če bi oskrnil božji dar z nogami!“

Sin je poslušal in se stisnil k očetu.

bil sam. Lani spomladi je bila v Vogrčah birma. Veliko je šlo takrat ljudi v Vogrče in tudi Župej. Tam pa je videl tri lepe, a ena se mu zdopadla je. In zmenila sta se z Breznikovo Malko iz Vogrč. Jeseni je moral prestati še težko bolezen in ko je okrevail ni odlašal s pripravami za poroko. Tako je bila v predpustnem času pri Železniku v Libučah vesela svatovščina. Želimo mnogo srečnih let!

Bilčovs. (Požar.) V noči na 25. marca je iz neznanega vzroka izbruhnil ogenj pri kočarju pd. Pečicarju na Potoku in upepelil celo poslopje. Pogorelo je vse do tal, ker je bilo razen kuhinje vse leseno. Komaj so rešili kravo; obleka, živila in oprava pa so žrtev plamena. Prizadeta družina, ki itak ni živela v rožnatih razmerah, je pomilovanja vredna in priporočamo jo usmiljenim srcem, da ji pomorejo iz najhujše stiske.

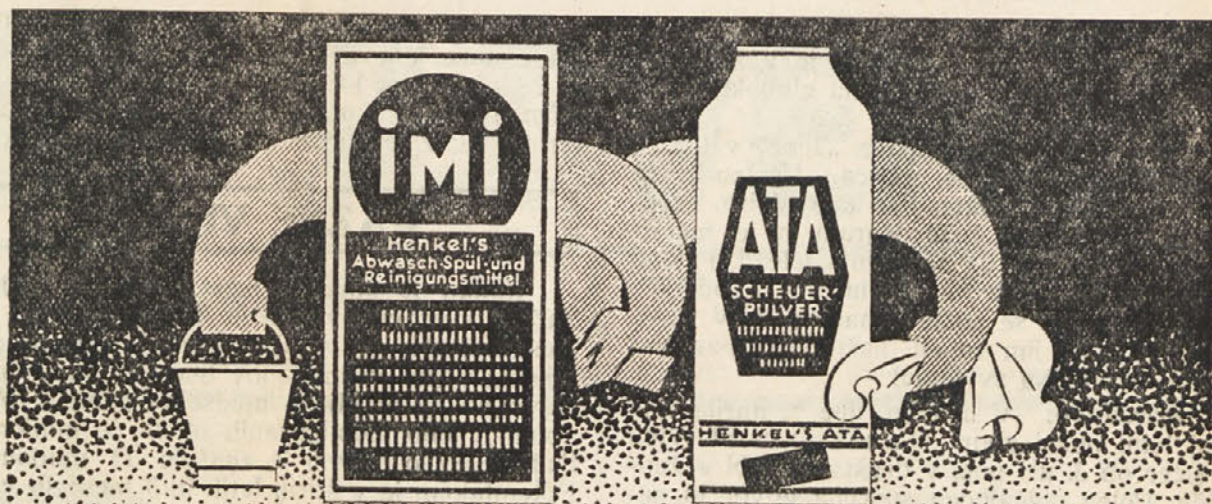
Rožek. Kar tri pogrebe smo imeli zaporedoma — vse iz naših vrst. Gripa je pobrala Žegmantovo mamo, ki so na stara leta kupili v Šmartnu miren kotiček in ga z veliko ljubeznijo, pridnostjo in potrpežljivostjo oskrbovali. Pa so ga bili tudi potrebni! Stanovanko Katro iz Male gore je zajela smrt, ko se je vračala domov. Dobri ljudje so jo nezavestno spravili v Bedejevo kajžo, kjer je po par urah umrla. V tretje gre rado: Franceta Weberja ni več med nami. Zaveden dom je brez gospodarja, vzorno urejeno mizarstvo podjetje brez mojstra, družina brez očeta (vdova in šest nedorastlih otročičev žaluje za njim), naše skromne vrste spet revnejše za enega, ki je bil maternemu jeziku in domačiji vdan z vso ljubeznijo zavednega srca. Kako je ljubil slovensko pesem, kako rad obiskoval vse naše prireditve, podpiral slovenski tisk! Šel je od nas in od družine, ko so časi tako hudi in bremeniti tako težki. Pogreb je bil veličasten izraz naše bratske skupnosti. Od blizu in daleč, iz celega Roža so prišli njegovi številni znanci, prijatelji in sorodniki po krvi in mišljenju, po veri in jeziku. Na domu in ob grobu je zadonela žalostinka šentjakobskih pevcev. Požarni brambi iz Rožeka in Št. Jakoba sta bili častno zastopani v sprevodu in v cerkvi. Težko prizadeta družina je vredna odkritosrčnega sožalja, katerega so ji tudi od vseh strani izražali, vredna je opore in podpore rodoljubov. Vsem trem rajnim želimo božjega miru!

Libuče. Sredi belega dne se je 17. marca nenadoma pojavil na strehi Imanove kajže rdeči petelin. Veter, ki je kakor nalašč ravno tisti popoldne silno razsajal, je pripomogel, da je bila hiša v trenutkih vsa v plamenu in ni bilo več pomoči. Ni bilo dosti. Naenkrat se je posvetilo tudi na gospodarskem poslopiju Hartmanovega posestva. Došle pažarne brambe niso mogle pogasiti, kljub silni delavnosti in točnemu funkcioniranju motornih brizgaln. Vendar se jim je posrečilo ogenj omejiti. Sreča je bila, da je vlekel veter preko gmajne, ker bi bila drugače velika nevarnost tudi za sosednja poslopja Hanžjevo, Župejevo, Garnpratovo. Imanova kajža je zgorela do dna, vsi zgorljivi deli Hartmanovega gospodarskega poslopja so vpepeljeni in tudi spodnji del strehe na hiši. Pri Hanžju je zgorela streha na svinjakihi. Ker je bil dan, je prihitelo od vseh strani mnogo ljudi, ki so bili pripravljeni pomagati in rešiti, kar bi se dalo, vendar je šlo tako hitro, da so mogli pri Hartmanu rešiti samo živino, ves inventar pa je zgorel. Pri Imanu pa ničesar, tako, da sta Hanžaj in mama brez vsega.

Šmihel. (Smrt.) Dolgo že so bolehal Pongraceva stara mati. Okrepčana za pot v večnost so nas nenadoma zapustili. Pokopali smo jih 1. aprila. N.P. V M.

Drobiž: Občinski svet mesta Celovec je sprejel predlog, da se kmečki trg preloži z novega trga v žitno ulico (Getreidegasse). Proti sklepu je vloženih več protestov. — Neža Černko z Vobrske gore je s pomočjo istotam bivajoče Marije Karner hotela zastrupiti svojega moža in je zato nasula v mošt podganjega strupa. Možja je rešil zdravnik, ženi pa bosta oddani v velikovski zapor. — Celovski naciji so minuli teden razbili table, na katere so soc. demokrati in kršč. socialci lepili svoje liste. Pred svojo tablo pa so postavili stražo 20 mož. — V Pliberku je izvršil samoumor dež. požarni

4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj tudi jezik, zemljo in dom, ki si ga prejel od očeta in matere!

iMi und ATA?

Ja, beide, denn sie ergänzen einander auf das Vortrefflichste. iMi besorgt das Abwaschen, das Reinigen aller verfetteten und verschmutzten Gegenstände rasch, billig und gründlich! — ATA putzt und scheuert alle Gegenstände aus Holz, Metall oder Stein, ganz besonders aber Bestecke, russige Pfannen, angebrannte Töpfe und vieles andere.

Deshalb in jeden Haushalt iMi und ATA: beide unentbehrlich!

ravnatelj inž. Metnitz. — V Kamnu sta umrla na isti dan dva prijatelja pos. Rok Urak in Filip Sorgo. Prijateljstvo je trajalo do groba. — Dne 22. marca je umrl v Libučah stari Ucinikov Pavle, upokojeni železničar. N. p. v. m.

NAŠA PROSVETA

Na voditeljskem tečaju.

Trdo kuje usoda mlade značaje in iskre sipajo na vse strani. Trdo kuje življenje, da postane mladina jeklena in ne ostane steklena in se ne zdrobi ob udarcih. Sodobna mladina se je narodila iz svetovne vojne v leta vse-plošne krize, vržena je danes v sredo razrednega boja, naraščajoče brezposelnosti, propadanja gospodarstev in množičih se političnih nemirov. „Pa mi nismo bolni,“ je izpovedal na tečaju fant iz gorjanskega kraja in s tem preprosto izrazil vso našo silno voljo, naj bi Previdnost že po sedanji mladini gradila slovenskemu rodu v deželi nove temelje lepšega in mirnejšega narodnega življenja.

Današnji svet se izživlja v ekstremih fašizma in komunizma. Morda bi tudi marsikateri izmed nas hotel, da bi zajel še našo mladino nacionalistični val italijanskih in nemških fašistov in da bi zajadrala v vodah poplitvene narodne zavesti, kateri nedostaja vsaka prava vsebina. Morda bi celo kateri želel, da bi si naša mladina prisvojila socialističnega duha in njegovega plehkega internacionalizma. Da bi potem sledila rodu razočaranja in zablode zmotnih stremeljenj in bi narod lahko verjeto zaigral svojo vero vase in svojo bodočnost! Da prihraniš sebi in svojim razočaranja in zablode, zato mladina, postani in ostani resnično narodna in resnično socialna!

Tako smo doživeli letošnji voditeljski tečaj:

Še se naše mladinsko življenje izživlja v starih oblikah, ker je v nas še premalo novega duha in ker hočemo ugoditi staremu svetu okoli nas. A že tli v nas vseh revolucionarna misel in z leti, ko dorastemo v močje in gospodarje, bomo polni nove misli in iskali ji bomo novo obliko. Nered je v zunanjem svetu, ker je danes nered v človeških dušah in zato je treba v odpomoč zunanji stiski najprej zdravila bolnim dušam. Najprej poduhovljenega človeka in ta bo preustrojil sedanjí, socialni, kulturni, gospodarski in politični nered. V prvo je treba zdravila malemu svetu — našim družinam in našim kmetijam: družinske in stanovske zavesti v njihovih članih, gotovosti v njihovem gospodarstvu, prijetne domačnosti v njihovih domovih. Potem šele bo zamogla na vasi zaživeti zopet misel vaške skupnosti in edinosti. Če je stari liberalni duh ubil vaško vzajemnost in razkrojil družinsko življenje na kmetiji, da je končno ostal osamljen gospodar na osamljeni kmetiji, hočemo mi podpirati na kmetiji družinskega duha in z njim celiti obenem vaško družino. Da z njo zdravi končno še družinsko narodno življenje.

Najprej hočemo graditi v sebi, v svojih dušah in zato si bomo iskali prave srčne in umske izobrazbe in izobrazbe naše volje. Ponesti hočemo notranjo svojo harmonijo v svoje družine, vasi, in v svoj rod. Že danes se hoče našim mladim dušam novih zunanjih oblik našega gibanja in končno morajo postati tudi naše mladinske organizacije dobra in pravilna zunanja oblika notranjega življenja.

Verujemo v svoje fantovstvo, ker spoznavamo ono stvariteljsko silo, ki bo preobrazila in preoblikovala nas in po nas ves naš rod in dala našemu narodnemu življenju mladih, svežih potez vstajajočega naroda.

Misli so to z minulega voditeljskega tečaja prosvetne zveze. Nedvomno so vredne dobrohotnosti in naklonjenosti naših očetov in učiteljev. Pravijo, da je mladina povračilo očetom in učiteljem, ker je v njej bodočnost. Mi pa hočemo, da bi bili dobro povračilo njihovem petdesetletnemu idealizmu in ljubezni.

Rožek. (Dekliški dan in drugo.) Na praznik Marijinega Oznanenja je praznovala naša dekliška zveza svoj dekliški dan. Dopoldne se je vršil cerkveni del s sv. mašo in skupnim sv. obhajilom, popoldne pa so priredila šentjakobska dekleta svojim rožeškim sosedam prav pestro dekliško uro. V kratkih, zabavnih prizorih so pokazale, kako se godi pri posredovalki služb, kake naj bodo neveste v prizoru „Dve nevesti“. Do solz je ganila igrice „Smrt pravičnega“. Na koncu je sledil koncert trehčitrašinj s petjem. Celotno vrsto dekleških pesmi so zapele, da smo pozabile, kedar se je urica podaljšala na dve. Zasluga za lepo uspele dekliški dan gre predvsem sestram šentpeterske narodne šole. — Nadalje poročamo, da se je v prvem razredu naše šole uvedel pouk slovenščine in kot smo doznali, se učitelj Lex hvalevredno trudi, da popravi zamudo, ki jo je povzročil krajni šolski svet vsled svojega protipostavnega sklepa, naj se slovenščina popolnoma odpravi iz šole. Slovenski stariši bomo hvaležni učitelstvu za njegov trud. Stati pa hočemo budno na straži, da se nam naših pravic v šolah ne bo prikrajšalo.

Šmihel nad Pliberkom. (Igra.) V nedeljo, dne 26. p. m. je požarna bramba ponovila igro „Dekle z biseri“. Uspeh je bil dober, vendar bi želeli, da bi se igralci še bolj zavedali svoje duše, ki hoče govoriti v potezah obraza, v kretnjah rok, v gibih vsega telesa ter v oblikovanju glasu. To bi igro še bolj poživilo in mnogo doprineslo k njenemu razumevanju. Žive sence na platnu so nudile mnogo lepega in pretresljivega. Dodatek „Vsak nosi svoj križ“ v senci je po svojem hitrem menjavanju veselja in resnosti močno vplival na gledalce.

Pliberk. Dne 19. marca se je vršil občni zbor izobraževalnega društva. Pač v zavesti, da mora biti organizacija, ako hoče biti kos svoji lepi, vzgojni nalogi, sama vsa močna in zdrava je bila kot uvod posvetitev pri sv. Srcu Jezusovemu. Iz poročil odbornikov posnemamo, da je društvo po svojih močeh delovalo,

če omenimo samo naravnost mogočno Slomškovo proslavo. Izzvenela pa je v željo, da delo v bodoče še podvojimo na globoko in široko.

Loga ves. Igralci društva „Jepa“ v Ločah so naš obiskali dne 26. marca. Uprizorili so igro „Na Poljani“, katero so tako dobro prednašali, da smo bili čisto očarani in je marsikomu še sdaj žal, da se je ni udeležil. Pridali so še prizor „Botra Nerga“ in „Pred sodnijo“, pri katerih smo se pošteno nasmejali. V slovo in zahvalo so jim zapeli naši pevci par narodnih pesmi. Na svidenje!

Prireditve: V nedeljo, dne 9. aprila ima svoj letni občni zbor „Danica“ v Št. Vidu in sicer ob 3. uri pop. v društveni sobi v župnišči. Poleg običajnega sporeda govor in nastop domačega zbora. — Na cvetno nedeljo priredi „Jepa“ v Ločah pop. ob 3. uri pri Ročičniku v Ločah svoj 4. mesečni sestanek s predavanjem, šaljivim prizorom in kupletom. Člani naj prinesejo seboj vabila! Odbor. — Na velikonočni ponedeljek priredi društvo v Pliberku igro „Pri kapelici“, ki je dosegla v Selah izreden uspeh. Prireditve se vrši v Breznikovi dvorani. — Na velikonočni ponedeljek se vršita tudi dva pavska koncerta: Pri Miklavcu v Št. Ilju nastopi združeni bilčovski in logavaški zbor, pri Cingelcu na Trati nastopijo boroveljski pevci. — Na cvetno nedeljo in na veliki ponedeljek priredijo Kostanjčani Drabosnjakovo „Pasijonsko igro“ in sicer v Dobu pri Loga vasi. — Na cvetno nedeljo ima društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu ob 3. uri pop. svoj 8. mesečni sestanek. Spored je prav zanimiv.

GOSPODARSKI VESTNIK

„Odredba o „zlati klavzuli“. Dolgove, katere se mora glasom zasebnih pogodb plačevati v zlatu, se je doslej odplačevalo po dejanski vrednosti zlata. Vrednost papirnatega šilinga pa je danes za četrtno manjša od zlatega, tako da so se dolgov z imenovano klavzulo avtomatično zvišali za četrtno. Vlada je sedaj izdala odredbo, po kateri se po 30. aprilu sicer take dolgove odplačuje v isti pariteti, obresti pa se znižajo za četrtno. Istotako se znižajo na obrestni podlagi določeni stranski prispevki. Nadalje se podaljša odplačilni rok na zlato se glasečih dolgov, tako da bo dolжник lahko odplačeval n. pr. namesto dosedanjih 25 let v 32 letih neizpremenjeno letno amortizacijsko svoto.

K položaju v naši državi. Dunajski zavod za preiskovanje gospodarskega položaja smatra kot najvažnejši gospodarsko-politični dogodek zadnjih tednov vladno odredbo glede bank. Odredba predpisuje znižanje režij v bankah, skrčenje plač bančnih ravnateljev in uradniških penzij. Zavod smatra, da bo s tem narastlo zaupanje v dnenarne zavode in bo ugodnih posledic tudi za denarno vrednost. Cene blaga ostajajo neizpremenjene, položaj industrije se slabša naprej, dočim se boljša trgovina z inozemstvom. Brezposelnost popušča, vendar počasneje, kot bi bilo z ozirom na prihajajočo sezono pričakovati.

Rusko kmetijstvo mora biti po sovjetskem načrtu do leta 1937 tako mehanizirano, da bodo opravljali na posestvih do tri četrtnine vsega dela motorji in traktorji. Traktor mora postati po tem načrtu glavno kmetijsko orodje. Poleg tega hočejo uvesti za obdelovanje njiv posebne stroje, ki bodo s podvojeno hitrostjo opravljali dela pred setvijo. Sovjeti gradijo tudi stroje, ki bodo žito hkrati želi, mlatili, čistili in zbirali, nadalje posebne stroje za pridelovanje repe, bombaža, lana, koruze, soja-fizola. Elektrifikacija kmetijstva se vrši postopno in upajo, da bo koncem leta 1937 električna sila prva delovna moč v kmetijstvu. Električno nameravajo dobavljati ne samo iz vodne moči, marveč tudi iz zraka in v te svrhe gradijo potrebne naprave za izkoriščanje vetrov.

Velikovški trg: Biki 60—70; pitani voli 90—1,00; vprežni voli 80—90; mladi voli 70—80; molzne krave 70—80; klavne krave 40—60; telice 68—80; plemenske svinje 1,80—2,30; zaklani prašiči 1,70—1,80; plemenski 2,30—3,00;

ovce 50—60; jajca 8—9; sirovo maslo 3,60—4,40; stare kokoši 2,00—2,30; pšenica 32—33; rž 23—24; oves 14; proso 18—20; fižol 25—32; ječmen 17—18; koruza 14; ajda 23—24; krompir 9—10; zeleni grah 30; leča 26; apno 5,—.

RAZNE VESTI

Koliko je stala zadnja svetovna vojna. Zadnja svetovna vojna je trajala 4 leta, tri mesece in 10 dni. Pod orožjem je bilo ob zaključku vojne 30 milijonov ljudi, ko so se prostovoljno ali prisiljeno medseboj pobijali. Med vojno je bilo mobiliziranih okoli 60 milijonov ljudi. Število mrtvih je znašalo 11 milijonov. Potemtakem je v štirih letih in 3 mesecih vsako minuto povprečno umrlo 4—5 ljudi, na dan pa povprečno 6—7000 ljudi. Za lakoto je umrlo med vojno v državah, ki so se medseboj bojevale, 7 milijonov ljudi. Ranjenih je bilo 20 milijonov vojakov, med temi nekateri večkrat. Vojna je stala 186 milijard dolarjev. Škoda, ki je nastala zaradi zmanjšane produkcije, znaša 151 milijard. Skupno toraj znašajo stroški svetovne vojne 337 milijard dolarjev. Po tem računu je stala usmrtnost vsakega človeka 15.565 dolarjev. Stvarna škoda na uničenih predmetih znaša okoli 3000 milijard S. Za ta denar bi v vsaki družini v Rusiji, Franciji, Angliji, Belgiji, Nemčiji, Avstriji, Združenih državah, Kanadi in Avstraliji kupili lahko hišo v vrednosti okoli 20.000 S. In še bi ostala velika svota za dobrodelne in kulturne ustanove. Če človek vidiš te številke, postaneš pač navdušen zagovornik miru. In vendar ga ne bo prej, dokler se rod ne ustali v svoji notranjosti.

Elektrika iz zraka. Nemški inženier Honeff bo zgradil prvo tovarno, ki bo proizvajala električno moč s pomočjo vetra. V ta namen bodo postavili 200 metrov visok in 80 metrov širok stolp, na katerem bodo tri vrtljiva krila, katerih delovanje bo kakor pri turbinah. Premier kril bo znašal povprečno 80 metrov. Električna moč, ki jo bo proizvajala ta tovarna, bo desegla okoli 5000 kilovatov. — Samo kaj, če bo tovarni vetra zmanjkalo?

Za tiskovni sklad so darovali: Wiegela Marija, Perava, 1; Partl Josip, Mače, 2; Rovišnjak Miha, Št. Peter, 0,70, R. v Ribnici, 1,30; T. K. na Rutu, 0,50; Dobernig Karol, Grabštanj, 0,50; Wornig Matej, Glinje, 2; Hranilnica in posojilnica Borovlje, 30; Čemer Josip, Zadolje, 1; Silan Lovro, Sreje, 1; Dr. Potočnik z geslom: „Zidaj svoje bivališče na tleh in ne na oblakih“, 10; Hebajn Marica, Šmartno, 2; Twrdka Franc Weber, Rožek, mesto božičnih voščil, 10; Bayer Štefan, Loga vas, 3; Jiša Karel, Nový Jáchimov, 3; Juch Apolonija, Vetrinj, 1 S.— Sokolsko društvo Žerjav pri Črni Din. 167.— Vsem darovalcem najlepša hvala!

Listnica uredništva: I. L. v Št. J. Se pritožuješ nad „potegavščino“ v najnovejšem drobšču zadnje številke. Beri poročevalčevo ime, ki je dodano ob koncu, od zadaj in videl boš, da si bil poslan za drugimi vred v prvi april. Pa brez zamere! — F. K. v Šm. Z ozirom na Tvoj opis smo se obrnili na pristojno mesto in dobili potrebno pojasnilo. S tem smatramo zadevo za urejeno. — **Od več strani** so nam stavili vprašanje, zakaj naš list ne poroča o odpustu pevodje g. Kr. v Brnci. Do zadnjega smo računali z uvidevnostjo nekaterih nemških gospodov za upravičenost naše pritožbe. Sedaj čujemo, da omenjeno podjetje zopet v polni meri obratuje in zato bo naša skrb zanaprej, da se pravici zadosti. — **Gg. dopisnikom:** Ne pozabite, da se vsaka številka zaključuje s ponedeljkom!

Poceni denar

za kmete, hišne posestnike, nameščence in zasebnike. Tudi stavbni in hipotekarni krediti. Tekoče izplačevanje se da dokazati. Kratka doba čakanja. Pojasnila daje zastoj: Zweckparverband „Hilfe“, reg. Genossenschaft m. b. H., Wien, poslovalnica za Koroško: Ferd. Trost, Villach, Burgenlandstrasse 26.

V najem

se da enonadstropna hiša z dobrodočo trgovino in gostilno na prometnem kraju pod ugodnimi pogoji.

Falle, Lipa,

pošta Velden am Wörthersee

Imam še nekaj **jabolčnih drevesc** II. kakovosti po 1'80 S na prodaj. Za gotovo rast jamčim ob pravilni saditvi in zalivanju ob času suše eno leto.

Marko Polzer, inž. agr., pošta St. Veit im Jauntale

Društvo slovenskih diletantov v Borovljah.

Vabilo na

pevski koncert

ki se vrši na velikonočni ponedeljek, dne 17. aprila 1933 v dvorani „pri Cingelcu“ v Glinjah.

Na sporedu je 12 domačih pesmi, šaljiv nastop in enodejanska burka s petjem

„Pevska vaja kvarteta Mili slavčki“.

Začetek točno ob 3. uri popoldne. Ob vsakem vrenu!

Vstopnina od 40 grošev do 1 S.

Pridite vsi, ne bo Vam žal! 63 Odbor.

Vabilo.

Združeni pevski zbori Bilčovs, Št. Ilj in Loga vas priredijo na velikonočni ponedeljek, dne 17. aprila 1933 v gostilni pri Miklavcu (Lederhas v Št. Ilju

pevsko veselico.

Na sporedu je mnogo novih naših koroških narodnih. Zbor vodi znani naš pevovodja Pavel Kernjak, ki je tudi nove pesmi zbral in harmoniziral. Začetek ob 3. uri popoldne.

Vsi prijatelji naše pesmi iskreno vabljeni! 64 Združeni zbor

Teden predpasnikov

od 1. aprila

1000 najboljših predpasnikov

se proda izredno poceni.

Predpasniki iz modrega tiska od	S 1'15	više
105—115 cm dolgi od	2'30	„
velikost 4, 115—120 cm dolgi od	4'20	„
iz celira, najboljše kakovosti, 105—115 cm dolgi od	3'35	„
iz celira za močnejše ženske od	4'25	„
iz glota od	4'20	„
Oblačilni predpasniki iz blaga s svilastim leskom, celotni, veliki, od	5'75	„

A. Klemenjak,

Celovec, Kaiser-Franz-Josef Platz št. 3

Naša

velikonočna prodaja

je današnjemu času res primerno poceni. Nekaj primerov:

Moške: srajce	S 2'20
sportne srajce	S 3'50
spodnje hlače	S 1'50
volnene jopice	S 8'50
hlače	S 4'50
kratke nogavice	S —'50
samovezniki	S —'50

Ženske: obleke	S 4'50
oblačilni predpasniki	S 2'50
srajce	S 1'30
nogavice	S —'75
štridelne podveze	S —'98

Otroške: obleke	S 2'10
predpasniki	S 1'30
nogavice	S —'78

Blago: molino	S —'48
šifon	S —'70
rjuhe, 140 cm široke	S 1'50
obrisače	S —'76
naravna tkanina	S 1'07
tkanina, oprana	S 1'10
rjuhe, bele	S 2'50
gradl za hlače, Ia, bel	S 1'30
žepni robci, 1 tucet, 36×36,	
a jour	S 5'—
žepni robci, komad	S —'21

Zefirja in blaga za obleke velika zaloga. Jopice in hlače o vseh velikostih in velikanski izbiri. Ogled prost, nihogar se ne sili k nakupu!

JOSEF KIRCHNER, CELOVEC
Burggasse št. 12 (naproti Spitrahofu)